

Nr 170.

Av herrar **Lundgren** i Nora och **Olsson** i Ramsta, om *skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om omarbetning av gällande förordning angående utarrendering av prästerskapets löneboställen.*

Enligt lag om reglering av prästerskapets avlöning av den 9 december 1910, § 19, skall till bestridande av dessa löner bland annat användas arrendet av de inom pastoratet belägna löneboställen. Vid de utarrenderingar av sådana boställen, som hittills ägt rum, har det emellertid visat sig, att de arrenden, som erhållits, icke stått i något som helst rimligt förhållande till boställets värde. I en del fall har det icke ens lyckats att erhålla något arrendeanbud.

Det är otvivelaktigt, att detta förhållande till väsentlig del beror på att nu gällande arrendelag binder arrendatorn med en sådan massa åligganden vis-à-vis tjänsteinnehavaren, att det vore synnerligen lyckligt, om dessa bestämmelser ju förr dess hellre kunde bringas ur världen.

I § 13 av kungl. förordningen av den 15 september 1911 angående utarrendering av prästerskapets löneboställen stadgas följande: »Vid utarrendering av löneboställe, som är avsett för jordbruk, skall, då sådant med hänsyn till tjänsteinnehavares behov finnes erforderligt och i den mån boställets avkastningsförmåga det medgiver i arrendekontraktet göras förbehåll därom, att arrendatorn skall mot måttlig ersättning enligt grunder, som angivas i kontraktet, till den omfattning och i enlighet med de närmare bestämmelser, som i övrigt däri meddelas:

1. verkställa skjuts i tjänsteärenden ävensom annan för tjänsteinnehavaren och hans familj erforderlig skjutsning eller, om tjänst-

innehavaren önskar själv hålla hästar, lämna foder till högst 2 sådana samt i mån av befintligt utrymme i boställets laga hus erforderligt stall och foderrum samt plats till förvaring av åkdon och seldon;

2. för tjänstinnehavares hushåll å prästgården avlämna söt oskummad mjölk dagligen ävensom smör;

3. på erforderligt sätt bereda av tjänstinnehavare för hushovet anskaffad ved och brännstovv, jämväl hugga och upptaga samt framföra vad därav erfordras; samt

4. verkställa renhållning och snöskottning å prästgården ävensom, när åt tjänstinnehavaren är upplåten trädgård, ombesörja plöjning och likartat arbete, som må erfordras i trädgården, och lämna för trädgårdens brukande behövlig myckenhet gödsel.

I arrendekontraktet skall intagas förbehåll därom, att, för den händelse arrendatorn eftersätter sin skyldighet i något av ovan nämnda hänseenden, vad i allmän lag finnes stadgat rörande arrenderätts förverkande skall äga tillämpning.»

Att dylika bestämmelser icke skola vara ägnade att verka lockande på eventuella spekulanter å ecklesiastika boställen är självklart. Vi kunna icke bättre belysa detta påstående än genom att dels relatera, huru dessa arrendevillkor taga sig ut i tillämpningen, dels visa, huru de redan verkat.

Inom Västernorrlands län har man vid utarrenderingen av vissa ecklesiastika boställen stipulerat följande villkor: 1) arrendatorn skall tillhandahålla tjänstinnehavaren söt oskummad mjölk å 10 öre pr liter, smör å 1:75 pr kilogram; 2) tillhandahålla skjutsar å 17 öre pr kilometer samt 5 kronor pr dag; 3) ombesörja upphuggning och hemforsling av ved för 6 kronor pr famn samt sågning och klyvning för 2 kronor; 4) plöja i trädgården för en ersättning av 5 kr. pr kördagsverke samt verkställa övrigt trädgårdsarbete mot en ersättning av 2 kronor för mans- och 1 krona för kvinnodagsverke på egen kost.

Arrendatorns tid blir sålunda mycket upptagen av dylika skyldigheters fullgörande och får mången gång arbeten vid arrendegården eftersätta under det att ersättningen knappast kan anses motsvara de billigaste krav.

Men ha dessa villkor varit hårda så har också det kontanta arrendebeloppet blivit därefter. De erfarenheter, som redan gjorts, tala ett språk, som icke kan missförstås.

Nätra kyrkoherdeboställe, utgörande 63 hektar odlingsmark eller öppen jord och taxerat till 35,000 kronor utarrenderades ett av de senaste åren för innevarande lönerogleringsperiod mot en arrendesumma av 900 kronor, men med rätt för arrendatorn att uppbära de från torpen utgående avgälderna, tillhopa 811 kronor. Arrendet från detta boställe blev så gott som intet.

Nordingrå kyrkoherdeboställe, utgörande 67.74 hektar åkerjord och med ett taxeringsvärde av 45,000 kronor har icke kunnat utarrenderas för lönerogleringsperioden på grund därav att ingen spekulant infunnit sig. Till sist lyckades det att få ifrågavarande boställe utarrenderat på ett år mot en arrendesumma av 100 kronor. Beträffande Ullångers löneboställe, taxerat till 14,300 kronor, visade det sig omöjligt att utarrendera detsamma mot en arrendesumma av 275 kronor, som vid auktionen fordrades. Efter att förgäves ha utbudits flere gånger på auktion, måste bostället till sist överlämnas till församlingens kyrkoherde utan arrendeavgift. Samma negativa resultat gav ett liknande försök att utarrendera Resele kyrkoherdeboställe, vilket utarrenderats på ett år utan avgift och med villkor att vederbörande arrendator erhöle rätt att under vissa förutsättningar från bostället försälja stråfoder. Flera liknande exempel skulle kunna anföras, men vad som anförts må vara nog såsom illustration till huvudlösheten i det nuvarande systemet.

Att de tjänstbarheter, som omförmälas i 13 § av ovan åberopade kungl. förordning utgöra en stor fördel för tjänstinnehavarne, kan knappast förnekas. Men å andra sidan ligger ju svårigheten för en jordbrukare att utgöra dessa tjänstbarheter, i synnerhet i vår tid med dess kännbara brist på arbetskraft för jordbrukets behov, i öppen dag. Arrendatorn blir genom dessa bestämmelser allt för mycket hindrad i skötandet av sina göromål. I synnerhet skjutsningsbesväret, som ju även skall omfatta skyldigheten att hålla skjutsar för tjänstinnehavares familj, synes oss i hög grad hinderligt härför.

Att avlöna tjänstemän in natura — såsom här avses — är föråldrat och i detta fall, då det sker på jordbrukets bekostnad, förkastligt.

Genom ett bifall till vår motion skulle otvivelaktigt de svårigheter, som nu yppat sig vid utarrenderingen av de eklestastiska löneboställena, till stor del försvinna samt utdebiteringen på församlingarna minskas.

På grund av vad vi sålunda anfört få vi vördsamt hemställa,

att riksdagen ville besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga sådan omarbetning av kungl. förordningen av den 15 september 1911 angående utarrendering av prästerskapets löneboställen, att här av oss anmärkta förhållanden undanröjas.

Stockholm den 26 januari 1917.

G. F. Lundgren,
Nora.

Gustaf Olsson
i Ramsta.